

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

*А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Бідзюра І. П., Каршиєва А. І. <i>Проблеми України як країни, держави і суспільства.....</i>	10
Варзар І. М. <i>Політологемна аксіоматика розбудовчо-модернізаційного стану сьогоденної України у призмі безпристрасної наукової істини.....</i>	17
Попов В. Ж. <i>Проблема ідентичності у процесі державотворення на пострадянському просторі.....</i>	23
Головатий М. Ф. <i>Системна криза соціальної держави у ХХІ столітті та можливі шляхи її подолання: теоретичний концепт проблеми</i>	26
Воронін В. М. <i>Нагородна система України як важливий чинник системної модернізації держави і суспільства</i>	30
Юник Д. Г. <i>Перспективні напрями підвищення якості вищої освіти в Україні</i>	34
Сурмін Ю. П. <i>Реформи в Україні: необхідність корекції політики та дизайну</i>	38
Романенко Є. О. <i>Електронна комерція України</i>	41
Мелков Ю. А. <i>Мера успішності: от етатизма к гуманізму.....</i>	45
Перегида Є. В. <i>Земельний чинник децентралізації влади в Україні.....</i>	48
Баєва О. В., Новальська Н. І. <i>Тенденції розвитку санаторно-курортного бізнесу в Україні.....</i>	52
Рижиков В. С. <i>Практичне завдання вищої школи в розбудові юридичної освіти для підготовки юристів нової формації.....</i>	56
Радзівський О. І., Філіпенко Т. В. <i>Механізм державного та регіонального регулювання сфери туризму в Україні</i>	58
Піляєв І. С. <i>Досвід союзницької взаємодії українських і російських протибільшовицьких сил в контексті сучасної декомунізації України</i>	62
Романова Л. В. <i>Маркетинг сільських територій: теорія і напрями становлення.....</i>	66
Артюшенко О. М. <i>Трансформація громадянського суспільства.....</i>	69

НАГОРОДНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА

Моральні, в широкому розумінні даної дефініції, аспекти процесу системної модернізації України є не менш важливими ніж суто економічні та адміністративні. Без використання їх потужного потенціалу впливу на процес необхідних для ефективного розвитку змін процес модернізації не зможе бути у повній мірі не тільки ефективним, але й системним.

Одним з найбільш важливих чинників вищезазначеного характеру є нагородна система яка є надзвичайно ефективним засобом морального заохочення, в першу чергу стимулювання різних груп національних еліт, що повинні відігравати провідну роль у модернізаційному процесі. Виходячи зі світового досвіду модернізаційних перетворень слід констатувати, що без активної участі національних еліт в модернізаційному, та більш широко — державотворчому процесі він не зможе досягти, принаймні у повному обсязі, визначеної мети. Як приклад можна порівняти ситуацію у нагородній сфері у період Центральної Ради і гетьманату Павла Скоропадського. Незважаючи на те, що незалежною Україна стала в 1918 році з проголошенням IV Універсалу Центральної Ради остання не зробила жодних кроків по створенню власної нагородної системи. При цьому це пояснювалось не стільки браком часу чи складними внутрішньополітичними умовами, а свідомою ідеологічною позицією тодішніх керманів УНР, що вважали нагородну систему невід'ємною ознакою реакційного державного устрою. Серед інших факторів це зіграло роль у тому, що Центральна Рада не змогла консолідувати навколо себе національні еліти й залишилась без необхідної підтримки у суспільстві. Перші реальні кроки до створення вітчизняної нагородної системи були зроблені лише в період гетьманської Української Держави, яка досягла в надскладний період окупації іноземними військами значних успіхів в державотворенні. У тому числі саме гетьманом Павлом Скоропадським, що добре розумів необхідність об'єднання заради державотворчих інтересів навколо себе національних еліт, була затверджена перша державна нагорода України — Залізний хрест.

Нагородна система є одним з необхідних атрибутів державності та всіх органічно пов'язаних з останньою змін модернізаційного характеру у чому переконує вся історія людської цивілізації. Від часів стародавнього Риму,

коли вперше з'явилася нагородна система у її сучасному розумінні до наших днів нагородні системи різних держав були надзвичайно важливою складовою державності, інструментом державотворення і державного управління, включаючи і проведення модернізаційних змін у державі та суспільстві. Серед іншого, не можна недооцінювати вплив детально для того історичного періоду розробленої нагородної системи Римської імперії на перетворення останньої на початку першого тисячоліття в найбільш потужну і розвинуту в усіх сферах державу тодішньої Ойкумени.

В сучасному світі справедливо усталився погляд на нагороди як на важливий і доконечний атрибут держави, одну з найважливіших ознак її незалежності і суверенітету. Зараз майже всі держави світу мають власні розвинуті нагородні системи й при необхідності у тому числі застосовують їх у якості одного з факторів сприяння модернізаційним процесам. Навіть у Швейцарії, у якій згідно національного законодавства, як вказується “з метою збереження рівноправ'я всіх громадян”, заборонене встановлення державних нагород, роль державної нагородної системи цілком успішно виконує розгалужена система відомчих нагород яка, у тому числі, зіграла важливу роль у заохоченні участі населення в модернізаційних процесах.

Таким чином слід визнати державні нагороди однією з важливих ознак цивілізованості країни, її бажання будувати власну державність і проводити необхідні модернізаційні процеси. Державні нагороди при цьому не тільки демонструють своїм розвитком багато аспектів трансформацій, у тому числі модернізаційного характеру, в історії різних сфер життя держави і суспільства. Вони також завжди, як важливий державний інструментарій, мають великий вплив на суспільство, включаючи його духовно-ментальну та моральні основи.

При цьому принципово важливо підкреслити наступне. Ефективно функціонуюча нагородна система є невід'ємним компонентом сучасної держави, що успішно модернізується та постійно розвивається. Головне призначення цих систем, що обумовлює їх генезу та розвиток, в сприянні мобілізації та об'єднанню зусиль в першу чергу елітарних, але й широких верств населення на виконання пріоритетних, визначених ефективним забезпеченням національних інтересів і вимогами часу, завдань розвитку. Вони забезпечують публічне визнання та заохочення цивільних та військових заслуг громадян в різних сферах життя та діяльності які мають значення для розвитку держави і суспільства. Одночасно вивчення та аналіз цих систем дозволяє краще зрозуміти особливості здійснення на різних етапах розвитку правлячими колами політичного та ідеологічного впливу на шлях державного і суспільного розвитку.

Як, досліджуючи питання ролі нагородних систем у процесах модернізації в державах Південно-Східній Азії, точно зазначав авторитетний вчений-фалерист Олег Розанов, державні влади так званих “азійських тигрів” маючи апарат державного управління і необхідний інструментарій впливу, включаючи й розвинуті засоби нагородного заохочення, цілеспрямовано впливали

на суспільство і на суспільну діяльність для відповідного орієнтування для забезпечення системних модернізаційних перетворень.

За допомогою морального заохочення засобами нагородної системи вирішуються найбільш пріоритетні завдання економіки, внутрішньої і зовнішньої безпеки, соціального розвитку, гармонізації загальної ситуації у суспільстві під час складного періоду болючих модернізаційних змін, що в значній мірі знищують традиційний уклад.

В галузі міжнародних відносин сучасна держава забезпечує надійний захист від зовнішніх загроз, що до речі значно ускладнюють модернізаційні перетворення, а також в більш широкому аспекті — національні інтереси в політичних, економічних, військових, гуманітарних та інших сферах, підтримання універсальних і загальновизнаних норм. Влада у цьому зв'язку потребує дієздатні і правильно налаштовані інструменти для державного управління, роль яких особливо зростає у процесі системної модернізації. В інститутах державної влади прийнято розрізняти такі основні складові як інституціональна, політична, ідеологічна, нормативна, комунікативна, ціннісна. Нагородні системи зв'язані з усіма цими складовими, що підтверджує їх важливість в структурі державного управління, яке саме повинно кардинально змінюватися під час модернізаційних перетворень. Одночасно разом з цим повинна модернізаційно змінюватися в усіх аспектах свого застосування і нагородна система.

Слід особливо зазначити принципове зауваження щодо сучасного стану нагородної системи України та її подальших перспектив. Вітчизняна нагородна система, що повністю підтверджується всією історією її виникнення починаючи з 1918 року та подальшого розвитку, не є усталеною застиглою конструкцією, що вже більше не потребує змін незважаючи на те, що держава, суспільство, їх взаємовплив та зовнішній світ постійно трансформуються. Навпаки, вона є динамічною системою, що повинна постійно для забезпечення ефективності свого комплексного функціонування постійно реагувати на всі нові виклики у всьому їх різноманітті, які закономірно виникають у процесі державного та суспільного розвитку.

Діюча нагородна система України, що почала поступово створюватися відразу після набуття Україною державної незалежності в 1991 році відображає всі складні і неоднозначні трансформації, що проходили у державі і суспільстві у цей період, включаючи як вдалі, так і провальні спроби модернізаційних змін різного масштабу і сфер. Вона також поєднала в собі надбання та досвід різних історичних етапів її розвитку. Останні в цілому достатньо органічно об'єдналися у цілісну та достатньо ефективну у більшості випадків діючу нагородну систему, яка особливо активно повинна використовуватися у процесі модернізації. Велику роль в ній відіграє суто європейська нагородна традиція, але при цьому вона існує у поєднанні з суто національними традиціями вітчизняного нагородотворення, які були закладені при встановленні ряду державних нагород. Однак при цьому принцип традиції, при занадто формально-механістичному його розумінні, протирічить інтер-

есам модернізації. Тому нагородна система повинна у своєму подальшому розвитку поєднати як збереження усталених, випробуваних часом, традицій, так й зміни, що потребує активний модернізаційний розвиток. Це стосується як встановлення нових нагород, так і модернізації існуючих

Необхідно розуміти, що питання модернізації, в розумінні її не як постійного процесу, а кардинальної зміни координат розвитку є заходом, що повинен бути чітко обмежений у часі. Виходячи з цього будь-які зміни нагородної системи у процесі загальних модернізаційних перетворень не повинні мати кон'юнктурного характеру, що руйнує основи нагородної системи. Не менш важливо, що вони також повинні, перш за все, враховувати життєві інтереси соціуму.

Не можна не погодитися з думкою відомого дослідника філософських аспектів нагородних систем Олександра Дьоміна, що напруженість й конфліктність у суспільстві мають своєю причиною ігнорування не тільки матеріальних, але й моральних потреб населення, включаючи й недостатньо ефективно задіяння можливостей впливу засобами нагородної системи. Однією з важливих соціальних технологій є зміни у нагородній системі, які б поєднували одночасно сприяння модернізаційному процесу і врахування інтересів громадян, для яких надзвичайно важливим є питання дотримання державною владою соціальної справедливості. Для цього повинна бути визначена необхідна система державних і соціальних пріоритетів які б забезпечувала динамічна і відкрита для необхідних на тому чи іншому етапі історичного розвитку нагородна система.

В цілому детальне вивчення історії всіх етапів створення нагородної системи України, розуміння всього складного комплексу діалектичних закономірностей її розвитку та функціонування має надзвичайно важливе прикладне значення не тільки для подальшого розвитку вітчизняної нагородної системи, удосконалення цього необхідного державного інструментарію морального заохочення, але й підтримання стабільності у суспільстві в процесі масштабних модернізаційних змін та зміцнення авторитету України на міжнародній арені.